

Kritik mot två försäkringskassor för att de inte har prövat en anmälan om en skada enligt lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd

I en anmälan till JO klagade AA på Södermanlands läns och Kalmar läns allmänna försäkringskassor för deras handläggning av ett ärende enligt lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd (LSP). Han anförde bl.a. följande. Under sin militär-tjänstgöring fick han en hörselskada efter en olycka den 22 oktober 1995. Händelsen anmäldes omedelbart till Södermanlands läns allmänna försäkringskassa, lokalkontoret i Nyköping. Försäkringskassan registrerade dock inte hans anmälan enligt LSP. Kassan lämnade även mycket dålig information om hur han skulle agera i fråga om ersättning eller bidrag till vård och dylikt. Kassan anmälde inte heller skadan till Arbetarskyddsstyrelsen. AA begärde under hösten 1998 att få skadan prövad. Försäkringskassan vägrade dock att pröva skadan med motiveringen att han inte kunde ställa några ersättningsanspråk på kassan. På grund av att han flyttat till Kalmar begärde han att försäkringskassan där skulle överta ärendet. Även försäkringskassan i Kalmar vägrade emellertid, med samma motivering som kassan i Nyköping, att pröva anmälan.

Ärendet remitterades först till Kalmar läns allmänna försäkringskassa för utredning och yttrande. Till kassans remissvar fogades en kopia av ett yttrande från områdeskontoret i Kalmar. I remissvaret anförde försäkringskassan (direktören BB) följande.

AA, som tidigare varit inskriven i försäkringskassan i Nyköping, blev 1998 inskriven i försäkringskassan i Kalmar. Försäkringskassan här fick ärendet till sig den 30 november 1998.

Försäkringskassan i Nyköping tog den 20 november 1995 emot AA:s anmälan om skada enligt lagen om statligt personskadeskydd. Den 5 mars 1996 skickade samma försäkringskassa det sedvanliga informationsbrevet till honom inklusive en broschyr.

Därefter finns det ingen dokumentation förrän den 10 november 1998. AA har då ringt försäkringskassan och begärt att få en kopia av anmälan, dels till sig, dels till AMF. Kopiorna skickas den 12 november 1998. Detta anges på en handskriven lapp med en oläslig signatur. Sannolikt har anteckningen skrivits av en handläggare på försäkringskassan i Nyköping, eftersom försäkringskassan i Kalmar enligt ankomststämpelein fick ärendet först den 30 november 1998. Något meddelande från försäkringskassan i Nyköping eller någon annan impuls om att en prövning borde göras fanns inte. Ärendet kom därför liksom i Nyköping att arkiveras utan någon pröv-

ning. Någon journal fanns inte upplagd utan den har försäkringskassan i Kalmar i efterhand fått lägga upp sedan frågan om prövning aktualiserats i april 1999.

Händelseförlopp hittills under 1999

Den 1 februari 1999 kommer till försäkringskassan i Kalmar ett intyg från öronkliniken på länssjukhuset i Kalmar. Den 1 mars kom från AA ett medicinskt material med bland annat sju audiogram. Den 8 mars kom ytterligare handlingar.

I ett handskrivet meddelande från försäkringskassans områdeskontor i Kalmar, daterat "9903", uppges att AA ringt. Han får beskedet att hans ärende inte skall prövas eftersom det inte finns något ersättningsanspråk.

Den 14 april kom från AA en skrivelse. Han begär att hans ärende skall prövas med hänvisning till kopior av RFV:s Meddelande Im 1995:189 och 16 § LSP och 8 kap. 3 § andra stycket lagen om arbetskadeförsäkring.

Den 20 april klarläggs det att försäkringskassan gjort en felaktig tolkning av reglerna för LSP och att en prövning skall göras. AA meddelas detta samma dag.

Den 21 april kommer en skrivelse från AMF som med hänvisning till bilagor av samma slag som AA tidigare insänt informerar om försäkringskassans skyldighet att göra en prövning.

Övrig utredning

AA:s kontakt med handläggaren i Kalmar kom (...) inledningsvis att styras av en felaktig tolkning av vad som gäller för vissa LSP-ärenden till skillnad från andra och framför allt till skillnad från den stora mängden vanliga arbetsskador enligt lagen om arbetskadeförsäkring. De speciella reglerna för en viss typ LSP-ärenden har även tidigare gett upphov till missförstånd vilket AMF sannolikt har erfarenheter av. Reglerna har varit föremål för flera påminnelser på temadagar för arbetskadehandläggare och föredragande men konkurrensen från annan information och från olika regeländringar har varit mycket stor de senaste åren. Denna speciella och relativt sällan uppträdande typ av LSP-skador har tyvärr kommit att hanteras enligt de regler som gäller för den stora mängden av övriga skadeärenden. Detta beklagas.

I yttrandet från områdeskontoret i Kalmar anförde områdeschefen CC bl.a. följande.

Det är först när AA kontaktar en handläggare på kontoret i mars 1999 som vi får veta att han vill ha sitt ärende prövat. Vid det tillfället fick han besked om att hans ärende inte skulle prövas. Som grund för kassans besked låg ett av Riksförsäkringsverket utgivet meddelande daterat den 20 november 1997 som hade tolkats på så sätt att någon prövning i dessa ärenden inte skulle ske förrän det fanns ett ersättningsanspråk. AA hade vid den tidpunkten inte gjort anspråk på någon ersättning.

När AA i skrivelse daterad den 13 april 1999 vidhöll sitt yrkande om att kassan skulle pröva hans ärende och hänvisade till ett av Riksförsäkringsverket tidigare utgivet meddelande daterat den 4 december 1995 fann kassans handläggare, efter utredning, att detta meddelande fortfarande gällde. Under dessa omständigheter borde prövningen varit gjord redan 1996. Handläggaren startade då omgående den utredning som ska ligga till grund för prövningen.

Det ska naturligtvis inte behöva inträffa att en försäkrad ska informera kassan om vid vilken tidpunkt ett ärende skall prövas. Det är vår förhoppning att detta inte ska behöva hända i fortsättningen, då vi har ett speciellt nätverk i länet, bestående av en representant från samtliga områden, som hanterar arbetskadeförsäkringen. Där

aktualiseras och diskuteras allt som inträffar i försäkringen för att rättstillämpningen ska bli så riktig som möjligt och för att kompetens ska spridas ut till samtliga som handlägger försäkringen.

Ärendet remitterades därefter till Södermanlands läns allmänna försäkringskassa för utredning och yttrande. Till kassans remissvar (direktören DD) fogades en kopia av ett yttrande från lokalkontoret i Nyköping. I detta yttrande anfördes bl.a. följande.

Anmälan om olycksfall eller annan skada avseende en hörselnedsättning inkom till försäkringskassans kontor i Nyköping den 20 november 1995. Anmälan, vilket får förmodas, åtgärdades i enlighet med av Riksförsäkringsverket utfärdade instruktioner på så vis att AA erhöll ett informationsbrev daterat den 5 mars 1996 angående vad som gällde beträffande anmäld skada, samt, enligt samma instruktioner, en kopia av anmälan skickades till Trygghetsnämnden, AMF-trygghetsförsäkring, 113 88 Stockholm, och till Yrkesinspektionen. Därefter har anmälan arkiverats.

I och med den lagändring som genomfördes fr.o.m. den 1 juli 1993, som innebar bl.a. att endast ärenden där ett ersättningsanspråk framfördes skulle bli föremål för kassans prövning, så har förmodligen denna ändring tolkats på så sätt att den gäller alla anmälda arbetsskador, såväl skador enligt lagen om arbetsskadeförsäkring (LAF) som skador enligt lagen om statligt personskadeskydd (LSP).

När AA kontaktade vårt kontor hösten 1998 så har AA fått beskedet att endast anmälda skador där ett ersättningsanspråk föreligger skall prövas. AA har efter framfört önskemål tillsänts en kopia av anmälan, samt att en kopia har översänts till AMF. Därefter har anmälan översänts till försäkringskassan i Kalmar, då AA sedan 1 januari 1998 är inskriven hos försäkringskassan i Kalmar.

Vi gör samma konstaterande som försäkringskassan i Kalmar gjort, att Riksförsäkringsverkets meddelande Im 1995:189 skall gälla.

Vi har alltså, ej avsiktligt, lämnat AA felaktig information och beklagar detta.

DD anförde härutöver följande.

Kassan kan konstatera att det brustit i kunskaperna om vilka rutiner som skall gälla i aktuellt avseende. Omorganisation och byte av arbetsskadehandläggare är sannolikt en förklaring till att oklarhet om vilka regler som gäller på området har förelegat.

Det är inte osannolikt att det dessutom inom kassan kan föreligga en sammanblandning av anvisningar från RFV, där meddelande Im 1995:189 avser just prövning av LSP-anmälan medan meddelande Im 1996:55 (...) avser prövning av anmälan om arbetsskada jml. lagen om arbetsskadeförsäkring (LAF).

För att säkerställa att vi i fortsättningen i länet kan särskilja de två olika lagstiftningarnas krav och olika handläggning, kommer nätverksrepresentant på centralkontorets ledningsstöd att omedelbart lyfta problemet inom nätverket för arbetsskador. I övrigt har område Syd genomfört informationsinsatser inom sitt ansvarsområde.

Kassan beklagar att vi givit AA felaktig information.

AA har kommenterat remissvaren.

Från kassan inhämtades att beslut i AA:s ärende meddelades den 2 september 1999.

I sitt den 6 juni 2000 meddelade beslut anförde JO Pennlöv följande.

I 16 § lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd (LSP) stadgas följande.

Bestämmelserna i 8 kap. 3 § andra stycket lagen (1976:380) om arbetsskade-försäkring angående anmälan om skada, bestämmande och utbetalning av ersättning, uppgiftsskyldighet, ansvar och besvär m.m. gäller i tillämpliga delar i ärende enligt denna lag.

Bestämmelserna i 8 kap. 3 § andra stycket lagen (1976:380) om arbetsskade-försäkring gäller inte i ärende enligt denna lag.

I 8 kap. 3 § andra stycket första meningen lagen (1976:380) om arbetsskade-försäkring (LAF) – som alltså inte skall tillämpas i ärenden enligt LSP – föreskrivs bl.a. att frågan om den försäkrade har ådragit sig en arbetsskada endast skall prövas i den mån det behövs för att bestämma ersättning enligt denna lag. Regleringen innebär med andra ord att en skada som anmäls enligt LSP skall prövas av försäkringskassan oavsett om det finns ersättningsanspråk eller inte.

I 18 § samt 19 § (jämförd med 12 §) förordningen (1977:284) om arbetsskade-försäkring och statligt personskadeskydd anges att försäkringskassan skall skicka en kopia av arbetsskadeanmälan till Yrkesinspektionen och Trygghetsnämnden.

Försäkringskassornas felaktiga tillämpning är märklig eftersom det redan av lagtexten framgår att 8 kap. 3 § andra stycket LAF inte är tillämplig i ärenden enligt LSP. Till detta kommer att kassorna misstolkat innehållet i ett meddelandeblad från RFV. Kassornas handläggning visar på en anmärkningsvärd brist på kunskap om lagstiftningen på detta område. De förklaringar som lämnats till denna brist är, enligt min uppfattning, inte acceptabla. Kassorna har i remissvaren anført att de beklagar den felaktiga handläggningen samt uppgivit att de vidtagit samt kommer att vidta ytterligare åtgärder för att försöka förhindra en upprepning av det inträffade. Försäkringskassorna kan likväl inte undgå kritik för den felaktiga handläggningen.